

^ NURSING - Manifestari de dependenta in satisfacerea celor 14 nevoi fundamentale

NOTIUNI INTRODUCTIVE

Cadrul conceptual al Virginiei Henderson se bazeaza pe definirea celor 14 nevoi fundamentale, cu componente biologice, psihologice, sociale, culturale si spirituale ale individului. Atingerea de catre pacient a independentei in satisfacerea acestor nevoi este defapt telul profesiei de asistenta medicala.

O nevoie fundamentale este o necesitate vitala, esentiala a fiintei umane pentru a-si asigura starea de bine, in apararea fizica si mentala.

Ca sa-si mentina un echilibru fiziologic si psihologic, pacientul trebuie sa atinga un nivel minim de satisfacere a nevoilor sale.

Independenta in satisfacerea nevoilor reprezinta atingerea unui nivel acceptabil in satisfacerea nevoilor (un bun echilibru fiziologic si psihologic) prin actiuni pe care le indeplineste individul insusi, fara ajutorul unei alte persoane. Independenta este deci satisfacerea uneia sau mai multor nevoi prin actiuni proprii, indeplinite de persoana insasi.

Dependenta in satisfactia nevoilor reprezinta incapacitatea persoanei de a adopta comportamente sau de a indeplini singur, fara ajutorul unei persoane, actiuni care sa-i permita un nivel acceptabil in satisfacerea nevoilor astfel incit sa fie independent.

Originea probabila a acestei dependente este:

- lipsa de forta (pacientul nu poate)
- lipsa de vointa (pacientul nu vrea)
- lipsa de cunoastere (pacientul nu stie cum sa actioneze pentru satisfacerea nevoilor fundamentale)

Dependenta poate sa intereseze aspecte biologice, psihologice, social, cultural si spiritual al fiintei umane. Pacientul poate sa prezinte mai multe forme de dependenta:

- Potentiala
- Actuala
- Descrescinda
- Permanenta

Nivelurile de interventii acordate in ingrijiri se clasifica astfel:

- ingrijiri de prevenire primara
  - se intelege mentinerea si promovarea sanatatii, prevenirea imbolnavirilor. Interventiile urmaresc: educatia sanitara, prevenirea specifica (vaccinuri)
- de prevenire secundara
  - urmareste interventiile curative (tratarea bolilor, prevenirea complicatiilor). Rolul asistentei este de a descoperi problemele aparute in timp
- de prevenire tertiana

- urmareste recuperarea. Rolul asistentei este de sustinere a persoanei ingrijite in recuperare, pina la recuperarea independentei personale

Sursele de dificultate se definesc ca fiind cauzadependentei, reprezinta un obstacol major care impiedica satisfacerea uneia sau a mai multor nevoi fundamentale. Sursele de dificultate pot fi cauzate de:

- Factori de ordin fizic
- Psihologic
- Social
- Spiritual
- Factori legati de insuficiente cunostiinte

Manifestari de dependenta in satisfacerea celor 14 nevoi fundamentale

I. Nevoia de a respira si a avea o buna circulatie

1. Probleme de dependenta in satisfacerea nevoi de **a respira:**

- Alterarea vocii

Manifestari de dependenta:

- Disfonie
- Afonie
- Senzatie de sufocare

- Dispnee

Manifestari de dependenta:

- Ortopnee
- Bradipnee
- Tahipnee
- Tuse
- Hemoptizie
- Mucozitatii
- Amplitudine modificata
- Hipoventilatie
- Dispnee de tip Cheyene Stockes, Kusmaul
- Zgomote respiratorii
- Cianoza

- Obstructia cailor respiratorii

Manifestari de dependenta:

- Respiratie dificila pe nas
- Prezenta unor secretii abundente

- Epistaxis
- Deformari ale nasului
- Stranutul
- Aspiratia pe nas sau sforaitul
- Cornaj
- Tirajul

2. Probleme de dependenta in satisfacerea nevoi de **a avea o circulatie buna** se manifesta prin circulatie inadecvata, care are sursa de dificultate de ordin fizic (alterarea muschiului cardiac, alterarea peretilor arteriali, alterarea debitului cardiac sau supraincercarea inimi sau obstructiile arteriale), psihologic (anxietate, stres, situatii de criza, alimentatia, sedentarismul, etc.).

Manifestari de dependenta:

- Tegumente modificate (reci, palide, cianotice)
- Tahicardie
- Bradicardie
- Aritmii cardiace, puls filiform, asimetric, aritmic, dicrot
- Hipertensiunea arteriala
- Hipotensiunea arteriala
- Hipoxia si hipoxemia

II. Nevoia de a te alimenta si hidratata

Apar doua probleme de dependenta in cadrul nesatisfacerii acestei nevoi:

1. Alimentatie si hidratare inadecvata prin deficit

Manifestari de dependenta:

- Anorexie alimentara
- Disfagie
- Conditia cavitatii bucale (ulceratii, glosite, carii, gingivite, etc.)
- Dificultati in digestie si malabsorbție
- Greata, varsaturi, aerofagie
- Pirozis
- Recurgitare
- Eructare
- Hidratare insuficienta – cantitati mici
- Dezechilibru fizic (slabiciune, tegumente si mucoase uscate)
- Gustul si valoarea alimentelor (obiceiuri gresite)

2. Alimentatie inadecvata prin surplus

Manifestari de dependenta:

- Indice ponderal peste 10-15 %
- Greturi, varsaturi
- Bulimie
- Polifagie

3. Dificultate de a se alimenta si hidrata
4. Dificultate de a urma dieta
5. Greturi sau varsaturi
6. Refuz de a se alimenta si hidrata

III. Nevoia de a elimina

Probleme de dependenta

1. Eliminare urinara inadecvata

➤ Cantitativa

Manifestari de dependenta

- poliurie
- oligurie
- anurie

➤ Calitativa

Manifestari de dependenta

- Polakiuria
- Nicturia
- Disuria

➤ alte manifestari:

- Hematuria
- Albuminuria
- Glicozuria
- Hiperstenuria
- Hipostenuria

- Izostenuria
- Edeme
- Urina turbure

2. Retentia de urina (ischiuria)

Manifestari de dependenta

- Glob vezical
- Ischiuria paradoxala
- Polakiuria

3. Incontinenta de urina si de materii fecale

Manifestari de dependenta

- Enurezis
- Incontinenta urinara, de fecale

4. Diareea

Manifestari de dependenta

- frecventa, consistenta, cantitate, culoare, miros, aspect,
- crampe, colica, durere locala, semne de deshidratare

5. Constipatia

Manifestari de dependenta

- frecventa, orar cantitate, consistenta, forma culoare,
- crampe, meteorism, flatulenta, tenesme, fecalom, anorexie, cefalee, iritabilitate

6. Varsaturile.

Se urmareste: frecventa, orarul, cantitatea, continutul, culoarea, mirosul, forta de proiectie si simptomele ce o insotesc (dureri, cefalee, greata, transpiratii)

Pot fi:

- Ocazionale
- Frecvente
- Incoercibile

7. Menstra

Manifestari de dependenta

- Amenoree
- Dismenoree
- Metroragie
- Oligomenoree
- Menoragie
- Polimenoree
- Hipomenoree
- Hipermenoree
- Leucoree patologica
- Hidroree
- Culoare, aspect si ritmul scurgerilor

8. Diaforeza (transpiratii abundente)

Se manifesta in functie de orar, cantitate, miros, dupa localizare poate fi:

- Generalizata
- Localizata

9. Expectoratia

Manifestari de dependenta, in functie de:

- Culoare
- Miros
- Consistenta
- Forma sputei, Aspect, Cantitate

IV. Nevoia de a misca si a avea o postura buna

Probleme de dependenta

1. Imobilitate

Manifestari de dependenta

- Absenta sau diminuarea miscarilor
- Atonie, musculara, atrofie, hipertrofie musculara
- Escare de decubit
- Contractura musculara
- Ras sardonice (in tetanie)
- Anchiloză
- Crampe
- Diminuarea interesului pentru miscare

2. Hiperactivitate

Manifestari de dependenta

- Vorbire caracteristica
- Reactie la toti stimuli
- Spasme, ticuri, manie, euforie
- Miscari caracteristice

3. Necoordonarea miscarilor-tulburari prin lipsa sau diminuarea miscarilor normale (ataxie, convulsii, tremuraturi, tulburari de mers, etc.)

3. Postura inadecvata

Manifestari de dependenta

- oboseala musculara
- deformari ale coloanei vertebrale
- deformari ale soldului
- pozitii inadecvate date de boala
- dificultate in schimbarea pozitiei
- torticolis
- bataturi

5. Circulatie inadecvata

V. Nevoia de a dormi si a se odihni

Probleme de dependenta

1. Insomnia

Vorbim de somn perturbat: - initial
- insomnie terminala

Tipuri de insomnie.

- Insomnie dormitionala
- Insomnie predormitionala

- Insomnie postdormitionala

Manifestari de dependenta

- Atipiri in timpul zilei
- Cosmaruri
- Somnambulism
- Apatie
- Pavor nocturn
- Neliniste
- Confuzia
- Iritabilitate
- Sentiment de tristete, depresie
- Concentrare scazuta, oboseala

2. Hipersomnia

Manifestari de dependenta

- somn modificat
- somnolenta
- letargie
- narcolopsie
- oboseala
- inactivitate

3. Oboseala

Manifestari la nivelul: fetei, ochilor, a tensiunii arteriale, somn, puls, tegumente, stare psihica, greutate corporala, astenie.

4. Disconfort

Manifestari de dependenta

- iritabilitate
- indispozitie, jena
- stare de disconfort
- diaforeza, dureri musculare

5. Dificultate sau incapacitate de a dormi

VI. Nevoia de a te inbraca, ate dezbraca

Manifestari:

- Dificultate sau incapacitatea de a se inbraca si a se dezbraca
- Dezinteres fata de tinuta- stare de apatie
- Dezinteres sau refuz fata de a se inbraca/ dezbraca
- Alegere neadecvata de inbracaminte
- Dezbracare continua

VII. Nevoia de a fi curat, de a proteja tegumentele

Probleme de dependenta

1.Carenta de igiena la nivelul:

Manifestari de dependenta

- parului
- unghiilor

- nas
- cavitate bucala
- piele
- deprinderi igienice

2. Alterarea tegumentelor si a fanerelor

- eritem	- acnee	- hemoroizi
- excoriatii	- furunculul	- ulcere varicoase
- cruste	- intertrigo	- alopecia
- vezicule	- vetiligo	
- pustule	- ulceratii	
- papula	- escare	
- fisuri	- edeme	
- descuamatii	- varice	

3. Dezinteres fata de igiena

4. Dezinteres de a urma prescriptiile de igiena

5. Alterarea mucoaselor

VIII. Nevoia de a mentine temperatura corpului la limite normale

Probleme de dependenta

1. Hipertermia

Manifestari de dependenta

- frisoane
- subfebrilitate
- sindrom febril
- Piele rosie, umeda, calda

Tipuri de curbe febrile

- Febra intermitenta
- Febra continua
- Febra remitenta
- Febra recurenta
- Febra ondulata

2. Hipotermia

Manifestari de dependenta

- hipotensiune arteriala
- cianoza
- eritem

- edeme
- oboseala
- tulburari de vorbire
- somnolenta
- degeraturi
- durere

IX. Nevoia de a evita pericolele

Probleme de dependenta:

1. Vulnerabilitate in fata pericolelor

Manifestari de dependenta

- Risc de accidente, raniri, caderi
- Risc de infectii
- Risc de inbolnavire, fatigabilitate, surmenaj
- Comportament agresiv sau depresiv

2. Afectarea psihica si fizica

X. Nevoia de a comunica

Probleme de dependenta:

1. Comunicare ineficienta la nivel senzorial si motor

Manifestari de dependenta

- Tulburari senzoriale (cecitate, anosmie, hipoestezie, hiperestezie, surditate)
- Tulburari motorii (pareze, paralizii,)
- Tulburari de limbaj (afazie, dizartrie, galbailala, dislalia, mutism)
- Reactii afective - insuficienta sau exces senzorial (neliniste, inactivitate, anxietate, halucinatii, izolare)

2. Comunicare ineficienta la nivel intelectual

Manifestari de dependenta

- Dificultate de a si aminti evenimente (amnezie)
- Dificultate de a face o judecata, vorbire incoerenta
- Comportament neadecvat
- Confuzie, obnubilare

3. Comunicare ineficienta la nivel afectiv (agresivitate, devalorizare, apatie, egocentrism, fobie, agorafobie, claustrofobie, nozofobie, euforie, delir, idei de suicid, halucinatii, etc.)

4. Confuzie

5. Singuratate

6. Atingerea integritatii functiei si rolului sexual
7. Izolare sociala
8. Perturbarea comunicarii familiale

XI. Nevoia de a actiona conform propriilor convingeri si valori, de a practica religia

Probleme de dependenta:

1. Culpabilitate

Manifestari de dependenta

- Sentiment de vinovatie
- Depresie
- Anxietate
- Tegumente reci si umede, respiratie accelerata

2. Frustrare

Manifestari de dependenta

- Sentiment de pierdere, de inutilitate
- Supunerea la un regim
- Incapacitate de a exercita practica religioasa
- Tulburari de gândire
- Ignoranta fata de sensul propriei sale existente

3. Dificultate de a actiona dupa credintele si valorile sale

4. Dificultate de a participa la activitati religioase

5. Neliniste fata de semnificatia propriei existente

XII. Nevoia de a fi ocupat si util

Probleme de dependenta:

1. Devalorizarea

Manifestari de dependenta

- Sentiment de inferioritate
- Descurajarea
- Incapacitate de a trece unele dificultati
- Somnolenta
- Agresivitate
- Diminuarea motivatiei
- Obsesia

2. Neputinta

Manifestari de dependenta

- Conflict personal
- Esec profesional
- Dificultate in luarea deciziilor
- Retragere, resumarea
- Fatigabilitate
  - Agasare, lipsa de ambitie, oboseala

3. Dificultate de a se realiza

4. Dificultate de a-si asuma roluri sociale

XIII. Nevoia de a te recrea

Probleme de dependenta:

1. Neplacerea de a efectua activitati recreative

2. Dificultatea de a indeplini activitati recreative

3. Refuz de a indeplini activitati recreative

Manifestari de dependenta

- Inactivitate
- Plictiseala,
- Tristete

XIV. Nevoia de a invata cum sa-ti pastrezi sanatatea

Probleme de dependenta:

1. Ignoranta

2. Dificultate de a invata

3. Cunostiinte insuficiente

BIBLIOGRAFIE

1. LUCREȚIA TITIRCĂ: TEHNICI DE EVALUARE ȘI ÎNGRIJIRI ACORDATE DE ASISTENȚII MEDICALI – Editura Viața Medicală Românească

2. LUCREȚIA TITIRCĂ: GHID DE NURSING - Editura Viața Medicală Românească
3. GEORGETA BALTĂ: TEHNICI DE ÎNGRIJIRE GENERALĂ A BOLNAVILOR – Editura didactică și pedagogică, București
4. C. MOZES: TEHNICA ÎNGRIJIRI BOLNAVULUI - Editura Medicală, București